

DOĞA ETKİNLİKLERİNE KATILAN ÇOCUKLARIN “DOĞA” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Merve CEYLAN*

ÖZET

Günümüzde birçok araştırmacı doğa deneyimlerinin, çocukların düzenli olarak doğal açık alanlara erişiminin ve buralarda geçirdikleri zamanın, onların doğaya olumlu yönde yönelimlerini etkileyen faktörler olduğunu vurgulamıştır. Küçük yaşlardan itibaren doğayla temas halinde olmak aynı zamanda çocuklarda doğa zekasının da gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bu araştırma, hayatlarında ilk defa doğa etkinliklerine katılan çocuklarda, etkinliklerin doğa zekâsı üzerindeki etkisini ve çocukların doğayla ilgili oluşturdukları metaforları incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2016- 2017 eğitim öğretim yılı yaz tatilinde aileleri tarafından 5 hafta (haftada 3 gün) sürecek doğa aktiviteleri eğitimi kursuna gönderilen çocuklar, örneklemini ise bu çocukların içinden seçilen, daha önce hiçbir doğa etkinliğine katılmamış 15 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada katılımcıların “doğa zekâsı” düzeylerini belirleyebilmek için Seber (2001) tarafından geliştirilen “Çoklu Zekâ Alanlarında Kendini Değerlendirme Ölçeği” nin yalnızca 8 maddelik “doğa zekâsı” alt boyutu, ikinci aşamasında ise bir nitel araştırma modeli olan olgu bilim (fenomenolojik) yaklaşımı kullanılmıştır. Nicel verilerin analizi için ön test – son test karşılaştırmalarında eşleştirilmiş t testinden, nitel verilerde ise içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel veriler değerlendirildiğinde katılımcıların son test doğa zekâsı ($t=-8,46$; $p<0,05$) puanlarının, ön test puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, doğa etkinliklerine katılımın, doğa zekâsı üzerinde doğrudan ve pozitif bir etkisi olduğu, doğayla ilgili ifade ettikleri metaforlar incelendiğinde ise 4 tema altında 12 metaforik ifadenin yer aldığı görülmüştür. Bunlar; Tema 1- Yaşayarak Öğrenme (%33,3): Deniz, Sürpriz Kutusu, Macera Adası, Oyun Parkı, Tema 2- Yaşamsal Gerekliklik (%25): Nefes, Bebek, Yaprığın Damarları, Tema 3- Bilgi Edinme (%25): Anne, Öğretmen, Ansiklopedi ve Tema 4- Çevresel Değerler (%16,7): Cennet, Uçurtma şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Doğa, Doğa Zekâsı, Metafor, Metaforik Algı

INVESTIGATION OF THE METAPHORIC PERCEPTIONS OF CHILDREN WHO PARTICIPATED IN NATURE ACTIVITIES

ABSTRACT

Today, many researchers have emphasized that the experiences of nature, the regular access to the natural outdoor and the time they spend are the factors that affect childrens positive orientation to nature. Being in contact with nature from an early age also helps to develop nature intelligence in children. This research was conducted in order to examine the effects of participation in natural activities on children's naturalistic intelligence and to determine metaphors which are created by children about nature. Research population consists of children who attended a 5 week (3 days a week) nature activities course with the consent of their parents during the summer term of 2016 - 2017 academic year. The sample of study consists of 15 children from the population who have never participated in any nature activities before. The research was carried out in two stages. In the first stage in order to determine the naturalistic intelligence levels of the participants, only the 8-item sub-dimension of Self-Assessment Scale in Multiple Intelligence Fields by Seber (2001) was used. In the second stage, a phenomenological approach was used. For the analysis of quantitative data, paired t test was used for pre-test and post-test comparisons, and content analysis was used for qualitative data. When the quantitative data obtained from the study were evaluated, the participants' posttest nature intelligence scores ($t = -8.46$; $p < 0.05$) were found to be significantly higher than the pre-test scores. It was observed that participation in nature activities had a direct and positive effect on the naturalistic intelligence and when the metaphors they expressed about nature were examined, 12 metaphoric expressions were found under 4 themes. These; Theme 1- Learning by Living (33.3%): Sea, Surprise Box, Adventure Island, Playground, Theme 2- Vital Requirement (25%): Breath, Baby, Leaf Vessels, Theme 3- Information (25%): Mother, Teacher, Encyclopedia and Theme 4- Environmental Values (16.7%): Heaven, Kite.

Keywords: Nature, Naturalistic Intelligence, Metaphor, Metaphoric Perception

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

38

GİRİŞ

İnsanlığın evrimsel tarihinin büyük bölümü avcı- toplayıcı olarak geçmiş bunu sonucu olarak da doğa ve diğer canlılar arasında duygusal bir bağ kurulmuştur. Birçok araştırmacı bu duygusal bağın kalıtımsal olduğunu öne sürmektedir. Wilson (2007), insanlarda kalıtımsal olarak doğa ve diğer canlılar arasında duygusal bir bağ olduğunu, bunun sonucu olarak da doğal çevrelerde bulunma tercihinin genetik bir olgu olduğunu ifade etmiştir. Kısacası insanın kimliği doğa ile olan ilişkiye bağlıdır.

Doğa sonsuz bir bilgi kaynağı, dolayısıyla da yeni keşifler için tükenmeyecek bir potansiyel içerir. Birden fazla duyunun etkin olarak kullanıldığı doğa deneyimleri, zihinsel gelişim için gerekli olan bilişsel yapıların oluşmasına da yardım eder.

Wilson (2007) ve Chawla (2007) düzenli ve olumlu doğa deneyimlerinin, doğada kendini rahat hissetme, doğada yaşayan canlılarla empati kurarak büyümenin, küçük çocuklarda doğa sevgisinin gelişimi için önemli faktörler olduğunu belirtmişlerdir. Moore ve Marcus (2008) ise, doğa deneyimlerinin yanı sıra, çocukların düzenli olarak doğal açık alanlara erişiminin ve buralarda geçirdikleri zamanın uzunluğunun da, onların doğaya olumlu yönde yönelimlerini etkileyen faktörler olduğunu vurgulamıştır.

Küçük yaşlardan itibaren doğayla temas halinde olmak aynı zamanda çocuklarda doğa zekasının da gelişmesine yardımcı olur. Doğa zekâsı, bitkiler, hayvanlar, ormanlar gibi yaşayan tüm unsurların özelliklerinin bilinmesi, sınıflandırılması, ayırt edilmesi yeteneğini ve bunlara karşı ilgi duyma ve duyarlı olmayı ifade eder. Doğanın her unsuruna karşı ilgi ve merak bu zekâ tipinin en belirgin özelliğidir.

Metaforlar; bireyi hayal kurmaya, yaratıcı düşünmeye ve sınırları kaldırarak düşünmeye teşvik ederken, insan davranışlarını şekillendirmekte ve yön vermektedir (Tompkins ve Lawley, 2002, Strenski, 1989). Bir diğer ifadeyle metafor, bir konuyu başka bir konunun bakış açısından algılamaya ve anlamaya izin veren zihindeki bilgiler arasında bir bağ kurma sürecidir (Eraslan, 2011).

Metaforla ilgili literatür tarandığında algı ve tutum ölçmeye yönelik çok sayıda araştırma görmek mümkündür. Bireylerin çeşitli olgu, olay ya da kavramlarla ilgili metaforik algılarını belirlemeye yönelik olan bu araştırmalar incelendiğinde, birçok alanda çalışmanın yapıldığı görülmekle birlikte, genellikle öğretmen aday ve öğrencilerin “öğretmen” kavramına ve ilköğretim öğrencilerinin “çevre eğitimi” kavramıyla ilgili metaforları incelemeye yönelik araştırmalar olduğu dikkat çekmektedir.

Özellikle açık alan rekreasyonunda önemli bir yere sahip olan doğa ve doğa etkinliklerine artan ilgi, bu alanda yeni araştırmalar yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Günümüzde hareketsizlikten kaynaklanan birçok sağlık sorunu çocuklar üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Şehirleşme süreci ise çocukların doğadan uzaklaşmasına hatta kopmasına neden olmaktadır. Oysa ki birçok araştırma doğanın çocuk gelişimi üzerindeki pozitif katkısını açıkça ortaya koymaktadır. Bu araştırma, hayatlarında ilk defa doğa etkinliklerine katılan çocuklarda, etkinliklerin doğa zekâsı üzerindeki etkisini ve çocukların doğayla ilgili oluşturdukları metaforları incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem ve Araçlar

Araştırma Modeli

Araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada katılımcıların demografik özelliklerini ve “doğa zekâsı” düzeylerini belirleyebilmek için nicel araştırma yöntemi, ikinci aşamasında ise bir nitel araştırma modeli olan olgu bilim (fenomenolojik) yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşım bireysel tecrübeler temeline dayanmakta, katılımcıların kişisel (öznel) tecrübeleri ile ilgilenilmekte, algılamaları ve olaylara yükledikleri anlamlar incelenmektedir (Baş ve Akturan, 2008).

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini 2016- 2017 eğitim öğretim yılı yaz tatilinde aileleri tarafından 5 hafta (haftada 3 gün) sürecek doğa aktiviteleri eğitimi kursuna gönderilen çocuklar, örneklemini ise bu çocukların içinden seçilen, daha önce hiçbir doğa etkinliğine katılmamış 15 çocuk oluşturmaktadır. 5 haftalık eğitim süresince katılımcı çocuklara, kampçılık, trekking, kano, doğada yön bulma, doğada ilk yardım ve doğal malzemelerle sanat eğitimleri verilmiştir. Olgu bilim araştırmalarında, olguyla ilgili daha fazla bilgi edinmek, çok sayıda katılımcı ile görüşmekten daha önemlidir. Bundan dolayı çalışma grubundaki katılımcı sayısının fazla olmasına değil, bireylerden elde edilen bilginin kalitesi üzerine yoğunlaşılır (Baş ve Akturan, 2008).

Veri Toplanma Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, demografik özellikleri belirlemeye yönelik sorularla birlikte Seber’in 2001 yılında geçerlilik ve güvenilirliğini yaptığı “Çoklu Zekâ Alanlarında Kendini Değerlendirme Ölçeği” nin yalnızca 8 maddelik “doğa zekâsı” alt boyutu kullanılmıştır. Nicel verileri toplamaya yönelik uygulamalar eğitim kursunun ilk ve son günü yapılmıştır. İkinci bölümde ise öncelikle çocuklara metafor hakkında örnek verilerek genel bir açıklamalar yapılmış, sonra da içinde buldukları ortamı düşünerek, “doğa” kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amacı ile her birine “Doğa gibidir. Çünkü;” cümlesinin yazılı olduğu kağıtlar verilmiş ve bu cümleleri tamamlamaları istenmiştir (“Çünkü” sözcüğü ile metaforları için bir “gerekçe”

belirtmeleri istenmektedir). 15 dakikalık bir sürenin ardından katılımcıların yazdıkları metaforlar toplanmıştır. Bu uygulama kursun son günü yapılmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada sayısal verilerin analizi için, çocukların doğa zekasına ilişkin ön test ve son test puanlarının normallik sınavında çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Ön test ve son test puanları normal dağılım gösterdiğinden puanların ön test – son test karşılaştırmalarında eşleştirilmiş t testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Nitel verilerde ise içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Verilerin analizi yapılırken öncelikle metaforların listesi yapılarak kodlanmıştır. Kodlamalar bir araya getirilerek incelenmiş ve birbiriyle ilişkili kodlar bulunarak temalar belirlenmiştir. Daha sonra veriler temalara göre düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

Nitel Veriler için Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada 4 tema altında toplanan metaforların, temayı temsil edip etmediğiyle ilgili olarak bir çocuk gelişim uzmanı ve bir spor bilimci olmak üzere, alanında uzman iki öğretim üyesine danışılmıştır. Bu kişilere biri metaforları içeren diğeri ise temaların yazılı olduğu iki form verilmiş ve her metaforu ilişkilendirdikleri tema başlığının altına yazmaları istenmiştir. Uzmanların hazırladığı tema formları araştırmacının hazırladığı formla karşılaştırılmış ve görüş birliği- görüş ayrılığı tespit edilmiştir. Böylelikle “Güvenirlik= görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı” formülü (Miles ve Huberman, 1994) kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006). Güvenirlik çalışmasında uzmanlar tarafından 1 metafor (deniz) farklı bir temayla ilişkilendirilmiştir. Bu durumda; Güvenirlik = $10 / (10 + 1) = 0,90$ olarak bulunmuş ve araştırmada % 90 güvenilirlik sağlanmıştır.

Araştırma Etiği

Katılımcı çocukların yaşlarının 18’in altında olmasından dolayı öncelikle ailelerinden yazılı olarak izin alınmıştır. Sonrasında araştırmaya başlanmadan önce çocuklara araştırmayla ilgili kısa bir bilgi verilmiş ve gönüllü olanlar araştırmaya dahil edilmiştir. Katılımcı çocukların bilgileri gizli tutulmuş, elde edilen veriler değiştirilmeden ham haliyle sunulmuştur. Veriler aktarılırken her çocuk için Ç1, Ç2, Ç3... şeklinde kodlar kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, doğa etkinliklerine katılan çocuklarda, etkinliklerin doğa zekâsı üzerindeki etkisi ve çocukların doğayla ilgili oluşturdukları metaforların incelenmesi amacıyla elde edilen verilerin analizi yapılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklere göre dağılımı

Demografik Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kız	7	46,7
	Erkek	8	53,3
Yaş	8 yaş	2	13,3
	9 yaş	3	20,0
	10 yaş	3	20,0
	11 yaş	4	26,7
	12 yaş	3	20,0
Yaşadığı Yer	Şehir	13	86,6
	Kasaba	2	13,4

Tablo 1’de araştırmaya katılan 30 çocuğun 14’ünün (%46,7) kız, 16’ının (%53,3) erkek olduğu ve %86,6’sının şehirde, %13,4’ünün ise kasabada yaşadığı görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların doğa zekâsı ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasına ait t testi sonuçları

	Test Zamanı	N	\bar{X}	SS	T	P
Doğa zekâsı	Ön test	15	16,47	1,92	-8,46	0,000
	Son test	15	20,20	1,70		

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların son test doğa zekâsı ($t=-8,46$; $p<0,05$) puanlarının, ön test puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların “Doğa” kavramına ilişkin metaforları

	Metaforlar	Gruplar (f)		N	%
		Kız	Erkek		
1	Deniz	1	1	2	13,3
2	Bebek	1	-	1	6,6
3	Oyun parkı	-	2	2	13,3
4	Anne	1		1	6,6
5	Cennet	1		1	6,7
6	Macera adası	-	2	2	13,3
7	Uçurtma	-	1	1	6,7
8	Ansiklopedi	1	-	1	6,7
9	Sürpriz kutusu	-	1	1	6,7
10	Nefes	1	-	1	6,7
11	Yaprağın damarları	1	-	1	6,7
12	Öğretmen	-	1	1	6,7
	Toplam	7	8	15	100

Tablo 3’ de katılımcı çocukların “doğa” kavramına ilişkin belirttikleri metaforlar frekans ve yüzde değerleri gösterilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde “Doğa” kavramıyla ilgili 12 farklı metafor oluşturulduğu görülmektedir.

Tablo 4: Metaforların oluşturduğu kodlar, temalar ve yüzdeler

Metaforlar	Kodlar	Temalar	%
Deniz Oyun Parkı Macera Adası Sürpriz Kutusu	Keşfetme Hareketlilik Merak Mücadele	Yaşayarak Öğrenme	33,3
Nefes Bebek Yaprağın Damarları	Sağlık Hayatta Kalma	Yaşamsal Gereklilik	25
Ansiklopedi Öğretmen Anne	Yenilik Bilgi Edinme	Öğrenme	25
Cennet Uçurtma	Farklılıklar Güzellikler	Çevresel Değerler	16,7

Tablo 4 incelendiğinde, çocuklar tarafından oluşturulan 12 metaforun 10 kod ve kodların 4 tema altında toplandığı, yaşayarak öğrenme temasını 4 (%33,3), yaşamsal canlılık temasını 3 (%25), bilgi edinme temasını 3 (%25) ve çevresel değerler temasını 2 (%16,7) metaforun oluşturduğu görülmektedir.

Tema 1: Yaşayarak Öğrenme

Araştırmaya katılan çocukların cevapları incelendiğinde, “doğa” ile ilgili ürettikleri metaforların çoğunlukla yaşayarak öğrenme teması (%33,3) altında toplandığı görülmektedir:

Ç1: “Doğa **sürpriz kutusu** gibidir çünkü içinden ne çıkacağını bilmiyorum. Çıkan şeylere göre karar vermem ona göre hareket etmem gerekir.”

Ç2: “Doğa **oyun parkının** içinde olmaya benziyor çünkü beni hep koşturuyor, içinde bir sürü oyuncak var ve ben hiç sıkılmıyorum.”

Ç3: “Doğa **deniz** gibidir çünkü fırtına çıkarsa mücadele edersin ama sakın olduğunda tadını çıkarırsın.”

Ç4: “Doğa **macera adasına** benzer çünkü keşfedilecek çok şey var içinde.”

Tema 2: Yaşamsal Gerekliklik

Çocukların ürettikleri metaforların %25’inin “yaşamsal gerekliklik” temasını oluşturduğu görülmektedir:

Ç4: “Doğa **nefes almak** gibidir çünkü nefes alamazsak yaşayamayız. Doğa olmazsa nefes alamayız, sağlığımızı kaybederiz ve sonunda ölürüz.”

Ç5: “Doğa **bebek** gibidir çünkü onu korumamız, beslememiz ve sevgi vermemiz gerekir. Bunları yaparsak o da büyür ve bizi korur, besler.”

Ç6: “Doğa **yaprığın üstündeki damarlara** benzer çünkü damarlar olmadan yaprak beslenemez. Bizim de damarlarımız var ve onlar da bizi besliyor.”

Tema 3: Bilgi Edinme

Bilgi edinme temasına yönelik metaforlar, tüm metaforların %25’ini oluşturmaktadır:

Ç7: “Doğa **öğretmen** gibidir çünkü bize hayatla ilgili her şeyi öğretir, biz de başımızın çaresine bakmayı öğreniriz.”

Ç8: “Doğa **annem** gibidir çünkü beni hem eğlendirir hem de yeni şeyler öğrenmeme yardım eder.”

Ç9: “Doğa **ansiklopedi** gibidir çünkü hep orada durur ve ihtiyacın olunca açıp içine bakarsın, önce bir sayfa okursun sonra bir sayfa daha. Sonra hep okumak istersin.”

Tema 4: Çevresel Değerler

Araştırmaya katılan çocukların ürettikleri metaforların %16,7'si bilgi edinme temasını oluşturmaktadır:

Ç10: “Doğa **cennet** gibidir çünkü çok güzeldir, bir de çok güzel kokar.”

Ç11: “Doğa **uçurtmalara** benzer çünkü bir sürü rengi, şekli ve boyutu var. Hepsi ayrı ayrı çok güzel ama bir bütünü parçaları.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada doğa etkinliğine katılan çocukların doğaya yönelik metaforik algılarının belirlenmesi amaçlanarak daha önce hiçbir doğa deneyimi olmayan 8-12 yaş arası 15 çocukla çalışılmış ve elde edilen nicel veriler değerlendirildiğinde doğa etkinliklerine katılımın, doğa zekâsı üzerinde doğrudan bir etkisi olduğu görülmüştür. Gleitman ve Lieberman (1995) doğal ortamların çocukların entelektüel gelişim, yaratıcılık ve hayal gücünü teşvik eden çeşitli donanımlara sahip olduğunu vurgulamıştır. Doğa etkinlikleriyle ilgili yapılan bazı araştırmalarda, doğada bulunmanın ve doğa aktiviteleri yapmanın çocuklarda gözlem yeteneği ve bilişsel gelişime fayda sağlayan donanımlara sahip olduğunu belirtilmektedir (Ouvry, 2003, Rivkin, 2000). Ayrıca Esentaş ve ark. (2016) doğada yapılan gençlik kamplarıyla ilgili araştırmada, bu kampların kız öğrencilerde farklı kültürleri keşfetme ve yeni kişiler tanımada faydalı olduğunu belirtmektedir. Şarvan Cengiz (2008) 12 haftalık futbol eğitiminin öğrencilerin çoklu zeka düzeylerine etkisi üzerine yaptığı araştırmada futbol eğitiminin öğrencilerinin doğa zekâ alanlarının gelişiminde etkili ve kalıcı olduğunu belirtmiştir.

Doğa, birbirinden bağımsız gibi görünen ancak hepsi birbirini bütünleyen çeşitli unsurların olduğu bir yapıdır. Doğa zekâsı, doğaya ait tüm unsurları tanıma, ayırt etme, farkına varma ve varoluş sebepleri üzerine düşünme becerisidir. Doğa zekâsı yüksek bireyler, doğada meydana gelen her hareketi gözleme ve çözümlene yeteneği kazanarak, kendisinin de doğanın bir parçası olduğunun farkına varır. Bu açıdan bakıldığında doğada zaman geçirmek ve doğa etkinliklerine katılarak doğada olup bitenleri gözleme şansı bulmak, doğa zekâsının gelişmesinde önemli bir etkidir. Piaget (2000)' e göre, bireylerin gelişiminin temelinde kalıtım, deneyimler ve çevresel etkileşimin bulunduğu ve öğrenmenin, hâlihazırda edinilen deneyimlerin bir sonucu olduğu ifade edilmektedir (Kolb,2000). Bireyler gelişme ve öğrenmeyi sürdürebilmek için yeni, somut deneyimlere açık olmalı, bu deneyimleri çeşitli bakış açıları ile gözleyip içsel yansımalar gerçekleştirmeli, gözlemler sonucunda kavramlar oluşturmalı, bu kavramları karşılaştığı yeni durumlarda kullanabilmelidir (Evin Gencil,2006).

5 hafta süren eğitimin sonunda katılımcı çocukların doğayla ilgili ifade ettikleri metaforlar incelendiğinde 4 tema altında 12 metaforik ifadenin yer aldığı görülmüştür. Bunlar;

Tema 1- Yaşayarak Öğrenme (%33,3): Deniz, Sürpriz Kutusu, Macera Adası, Oyun Parkı

Tema 2- Yaşamsal Gereklilik (%25): Nefes, Bebek, Yaprağın Damarları

Tema 3- Bilgi Edinme (%25): Anne, Öğretmen, Ansiklopedi

Tema 4- Çevresel Değerler (%16,7): Cennet, Uçurtma

Deniş Çeliker ve Akar (2015) tarafından ortaokul öğrencileriyle yapılan araştırmada, çocukların doğayla ilgili olarak 9 kategori altında 75 metafor ürettikleri belirtilmektedir. Metaforlardan bazılarının; yol gösterici, yaşam kaynağı, yaşanılan yer ve ders veren şeklinde olduğu görülmektedir.

Araştırmada çocuklar tarafından oluşturulan metaforların %33,3'ü yaşayarak öğrenme temasını oluşturmaktadır (Tablo 5). Çocukların somut metaforlar geliştirdiği ayrıca metaforların pozitif değere sahip olduğu görülmüştür. Piaget' ye (2000) göre, "12 yaşına kadar çocuğun zekâ işlemleri yalnızca "somuttur", diğer bir deyişle, yalnızca gerçeğin kendisine yönelir ve özellikle kullanılmaya yatkın ve gerçek deneyimlere uyan, elle dokunulabilir nesnelere çevrilir". Akgün, Duruk ve Güngörmez (2016), ortaokul öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, benzer şekilde, çevre eğitimiyle ilgili olarak somut metaforlar oluşturduklarını belirtmektedir.

Çocuklar doğayla ilgili metaforlarını 5 haftalık bir eğitimin ardından oluşturmuştur. Katılımcı çocuklar bu süre içerisinde doğada bulunma, deneyimleyerek öğrenme, etkileşimde bulunma ve gözlemlenme fırsatı bulmuşlardır. Çocukların doğa eğitimi esnasında edindikleri tecrübe, deneyim, arkadaşlık ve bilgi aktarımı sonucu doğaya olan sevgilerinin ve ilgilerinin artmasının bu sonuca neden olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar göz önüne alındığında daha sonra yapılacak araştırmalar için şu önerilerde bulunulabilir:

1. Çocukların doğayla yönelik algılarıyla ilgili oluşturmaları istenen metaforlar, 5 haftalık eğitim sonunda gerçekleştirilmiştir. Elde edilen metaforların somut ve pozitif olmasının, edinilen deneyimden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle sonraki araştırmalarda doğayla ilgili deneyim süresi baz alınarak metaforik ifadeler karşılaştırılabilir.

2. Araştırmada katılımcılar 8-12 yaş aralığındadır. Çocuklarda zekâ işlemlerinin 12 yaşa kadar somut olduğu düşünüldüğünde sonraki araştırmada farklı yaş grupları arasında inceleme yapmak farklı sonuçlar almaya neden olabilir.

3. Çocukların doğaya ulaşabilme durumları göz önünde bulundurularak, doğaya olan mesafe, yaşanan yer ve bölge gibi değişkenler de değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akgün, A., Duruk, Ü., Gülmez Güngörmez, H. 2016. Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Eğitimi Kavramına Yönelik Metaforları. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Bilimleri Dergisi. 28: 215-224
- Baş, T., Akturan, U. 2008. Nitel Araştırma Yöntemleri: Nvivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi. Seçkin Yayıncılık, Ankara; Seçkin Yayınevi. Sayfa. 84
- Chawla, L. 2007. Childhood experiences associated with care for the natural world: A theoretical framework for empirical results. Children Youth and Environments. 17(4), 144-170
- Deniş Çeliker, H., Akar, A. 2015. Ortaokul Öğrencilerinin Doğaya İlişkin Metaforları. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. 16(2), 101-119.
- Eraslan, L. 2011. Sosyolojik metaforlar. Akademik Bakış Dergisi, 27: 1-22.
- Esentaş, M., Güzel, P., Özbey, S., Kılınç, Z., Çelebi, M. 2016. Kız Öğrencilerin “Doğa Kampı” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. International Journal of Social Science Research. 5 (2): 1-15.
- Evin Gencil, İ. 2006. Öğrenme Stilleri, Deneyimsel Öğrenme Kuramına Dayalı Eğitim, Tutum Ve Sosyal Bilgiler Program Hedeflerine Erişi Düzeyi. İzmir; Doktora Tezi.
- Gleitman, L., Liberman, M. 1995. An invitation to cognitive science: Language. Cambridge: MA: MIT Press.
- Kolb, D.A. 2000. Facilitator’s guide to learning. Boston: MA: Hay/McBer.
- Miles, M.B., Huberman, A.M. 1994. Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. (2. Ed) USA: SAGE Publications.
- Moore, R.C., Marcus, C.C. 2008. Healthy planet, healthy children: Designing nature into the daily spaces of childhood. In Kellert, S., Heerwagen, J., & Mador, M. (Eds.), Biophilic design: The theory, science, and practice of bringing buildings to life. 153- 203.
- Ouvry, M. 2003. Exercising muscles and minds: outdoor play and the early years curriculum. London: National Children’s Bureau.
- Piaget, J. 2000. Çocukta zihinsel gelişim. Portakal H, çev. Editörü: İstanbul, Cem Yayınevi. 86
- Rivkin, M.S., 2000. Outdoor experiences for young children. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

- Saban, A., Koçbeker, B.N, Saban, A. 2006. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 6(2), 461-522.
- Seber, G. 2001. Çoklu Zeka Alanlarında Kendini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Strenski E. Disciplines and communities, armies and monasteries and the teaching of composition. Rhetoric Review. 8(1): 137-146.
- Şarvan Cengiz, Ş. 2008. 8–10 yaş grubu çocukların çoklu zekâ türlerine göre dağılımı ve futbol eğitiminin çoklu zekâ düzeyleri üzerine etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tompkins, P., Lawley, J. 1989. The magic of metaphor. The Caroline Newsletter, March. 2002
- Wilson, E.O. 2007. Biophilia and the conservation ethic. Evolutionary perspectives on environmental problems. Washington DC. 249-257.

